

Eurajoen kunnanhallitus
Hallintokuntien laadintaohjeet
- talousarvio 2021
- taloussuunnitelma vuosille 2021 - 2023

Eurajoen kunta Hallintokuntien talousarvion laadintaohjeet

1. Aluksi

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolme tai useampaa vuotta (suunnitelmakausi) koskeva taloussuunnitelma, jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.

Talousarvio osana taloussuunnitelmaa on valtuuston keskeinen kunnan toiminnan ohjausväline sekä kunnan kokonaistalouden suunnitelma. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarviossa ja –suunnitelmassa osoitetaan riittävät voimavarat asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä se, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien on oltava realistisia – kunnan talouden tasapaino on suunnitelmakaudella voitava säilyttää tai saavuttaa.

Talousarviossa ja –suunnitelmassa

- asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet
- budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot tehtäville ja hankkeille
- osoitetaan miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan.

Hallintokuntien talousarvion ja taloussuunnitelman 2021 - 2023 laatimisen lähtökohtana tulee olla kuntastrategia. Kuntastrategian johtava ajatus on Mahdollisuuksien Eurajoki ja sen mukaiset kolme toteuttamisen näkökulmaa eli ydinasiaa. Ne ovat Aktivoiva, Hyvinvoiva ja palveleva sekä Vetovoimainen. Talousarvion laadintaa tulevat ohjaamaan myös elo-syyskuussa käytävä valtion budjettiriihi ja syksyn talouskehitys- ja verotuloennusteet.

Vuosien 2021 - 2023 talousarvio ja –suunnitelma sisältää sitovan talousarviovuoden 2021 sekä lisäksi suunnitelmavuodet 2022 - 2023. Hallintokuntien tulee ottaa huomioon tällä hetkellä tiedossa olevat toimintaan ja talouteen vaikuttavat muutokset.

Investointiesitykset tulee esittää koko taloussuunnitelmakaudelle 2021 - 2023. Investointien tulee perustua hallintokuntien pitkän aikavälin investointisuunnitelmaan.

2. Laadittavat suunnitelmat ja suunnitteluaiakataulu

2.1. Aikataulu

Hallintokunnan suunnitelmaesitys vuosille 2021 - 2023 tulee jättää kunnanhallitukselle **viimeistään 30.9.2020**. Talouden vuosikello on liitteenä.

2.2. Suunnitelmaesitys 2021 - 2023

Hallintokunnat tekevät suunnitelmaesityksen jokaiselle hallinnassaan olevalle palvelualueelle. Hallintokunnan suunnitelmaesitys koostuu neljästä osasta:

- A. Käyttösuunnitelmaesitys vuodelle 2021
- B. Suunnitelmaesityksen tekstiosa vuosille 2021 – 2023
- C. Investointiohjelmanesitys vuosille 2021 – 2023
- D. Riskienhallinnan arviointi vuodelle 2021

Keskistetysti henkilöstöhallinnon toimesta laaditaan henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.

Käyttösuunnitelmaesitys

Hallintokunnat tekevät talousarviota varten euromääräisen, tilitasoisen käyttösuunnitelmaesityksen. Käyttösuunnitelmaesitykset tehdään suoraan Aditron Intime -ohjelmaan. Intime – ohjelman pääkäyttäjä on talousasiantuntija, joka hallinnoi taloussuunnitteluosion käyttäjätunnuksia.

Taloussuunnitteluosion käyttöopastusta on mahdollista saada tarvittaessa talousasiantuntijalta.

Talousarvio laaditaan bruttobudjetointina, tulot ja menot erikseen. Talousarvion sitovuus on lautakuntatasolla valtuustolle nettoperiaatteella. Ehdotettavat määrärahat samoin verolliset myyntitulot budjetoidaan ilman arvonlisäveron osuutta.

Virkaehtosopimusten sopimuskausi on päättynyt 31.3.2020. Uuden sopimuksen sopimusneuvottelut ovat keskeytyneet tuloksettomina. **Vuoden 2020 palkkoihin on huomioitu yhden prosentin korotus**, lopullista tasoa vuodelle 2020 ei ole ennen syksyä saatavilla.

Vuodelle 2021 korotuspaine on kova, yleisen linjan mukaisesti palkkoihin tulee **noin 2,5 % korotukset**.

Vuoden 2021 talousarviota laadittaessa palkkamäärärahat sivukuluineen lasketaan ja tallennetaan keskitetysti taloushallinnon talousasiantuntijan toimesta. Sijaisten ja muiden määräaikaisten palkkaukseen liittyvät määrärahat talousasiantuntija käy läpi eri hallintokuntien palvelualueiden johtajien kanssa. Keskitetystä vietyjä palkkamäärärahoja ei saa muuttaa. Mikäli palkkamäärärahojen viennissä ilmenee kuitenkin jotain epäselvää tai huomautettavaa, tulee niistä ilmoittaa talousasiantuntijalle.

Kuntaliiton huhtikuun lopun valtionosuuden ennakkolaskelmien mukaan kuntien valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset vähenevät yhteensä noin 6,7 %. Eurajoen osalta ennakkolaskelmat näyttävät -19 % vähennystä eli noin 2,5 milj. euroa. Laskelmissa on huomioitu vuoden 2020 verotulomenetysten korvaus ja verotulojen maksun lykkäysmenettelyn kompensatio.

Kuntaliitto on antanut viimeisimmän verotuloennusteensa huhtikuun alussa 2020. Ennusteen mukaan vuoden 2021 tuloverotilitykset olisivat noin 30,4 miljoonaa euroa (talousarvioon 2020 varattu 30,2 milj. euroa), yhteisöverotilitykset olisivat 3,4 milj. euroa (TA2020 2,7 milj. euroa) ja kiinteistöverotilitykset olisivat 21,7 milj. euroa (TA2020 21,4). Muutos vuoden 2020 talousarvion ja ennusteen 2021 välillä +1,2 milj. euroa. Koronaepidemian vaikutuksia verotulojen kehitykseen on tässä vaiheessa vuotta vaikea arvioida, ennuste vuodelle 2021 tulee muuttumaan kuukausittain.

Kun valtuusto joulukuussa on hyväksynyt talousarvion, hallintokunnat tarkistavat käyttösuunnitelmansa hyväksytyjen talousarviomäärärahojen puitteisiin.

Tekstiosa

Tärkeä osa hallintokunnan suunnitelmaesitystä on Kuntaliiton ohjeistukseen perustuva tekstiosa, joka laaditaan Targetor-raportointiohjelmaan.

Tekstiosa sisältää seuraavat otsikot:

- **Toiminta-ajatus**
- **Painopistealueet suunnitelmakaudelle 2021 – 2023**
- **Sitovat tavoitteet vuodelle 2021**

Sitovat tavoitteet esitetään taulukkomuodossa, jossa ne linkitetään kuntastrategiaan. Tavoitteille niille määritellään kriteeri/mittari ja tavoitetaso/tunnusluku. Sitovien tavoitteiden tulee olla mitattavissa määrällisesti ja/tai laadullisesti. Tavoitteiden tulee olla sellaisia, että niiden toteutumista voidaan seurata toteutumaraporteissa ja toimintakertomuksessa.

Tavoitteita voi asettaa korkeintaan kolme per kuntastrategian osa-alue. Tavoitteita tulee määrittellä sekä talouden ja toiminnan näkökulma huomioiden.

Talousarvion painopistealueiden osalta hallintokunnan tulee erityisesti esittää, miten hallintokunta vastaa toimintaympäristön muutoksiin, yhteistoimintaa ja palvelujen tuotantotapaa kehittämällä.

Investointiohjelmaesitys

Investointiohjelmaesityksessään hallintokunta esittää vuosittain kaikki hallintokunnan hankkeet (muut paitsi rakennusinvestoinnit, jotka kokoa tekninen toimi) jotka aiheuttavat menoja tai tuloja talousarvion investointiosaan kaudella 2021 - 2023. Kaikki hankkeet tulee perustella ja niiden vaikutukset käyttötalouteen arvioida. Lisäksi kaikista vuoden 2021 talousarvioon esitetyistä yli 20.000 euron investointihankkeista on laadittava tarkka hankeselvitys, jossa hanke selostetaan, perustellaan ja kustannukset eritellään.

Tiedot taloussuunnitelmakauden 2021 – 2023 investoinneista syötetään hallintokuntien toimesta Targetor-ohjelman investointiosioon.

Investoinneista on käytävä ilmi:

- mille vuodelle hanke sijoittuu
- mikä on hankkeen kokonaiskustannusarvio
- liittykö siihen tuloja (esim. valtionosuuksia)
- hankkeen perustelut ja vaikutukset käyttötalouteen.

Alle 10.000 euron hankinnat tulee budjetoida käyttötaloulosaan.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Kuntastrategian, toiminnan ja talouden sekä sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteet tulee yhdistää, jotta riskienhallinta ei muodostuisi erilliseksi toiminnoksi.

Jotta riskienhallinta olisi organisoitua tulisi mahdolliset riskit, toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi ja riskiarviot ennakoida talousarvion laadinnan yhteydessä. Tilinpäätöksessä pitää esittää selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ennakointi tukee myös tätä raportointia.

Riskienhallinnan tiedot syötetään lautakuntaakohtaisesti Targetor-ohjelman riskienhallintaosioon. Riskienhallintakortti tulee laatia sitovien tavoitteiden näkökulmasta, arvioida tavoitteiden riskit ja toimenpiteet riskien ehkäisemiseksi.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Vuoden 2021 talousarvioon sisällytetään henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Suunnitelma laaditaan lain ”työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa” säännösten mukaisesti.

Kunnan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa esitetään

- henkilöstön rakenne ja määrä mukaan lukien toteutuneiden määräaikaisten työsopimusten määrä sekä arvio näiden kehittymisestä.
- periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä
- yleiset periaatteet, joilla pyritään ylläpitämään työkyvyttömyysuhan alaisien ja ikääntyneiden työntekijöiden työkykyä
- arvio koko henkilöstön ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä arvioon perustuva suunnitelma
- suunnitelmien toteutumisen seuranta.

Vuonna 2021 henkilöstö- ja koulutussuunnitelman kokoa keskitetysti henkilöstöpäälikkö.

2.3 Henkilöstöä koskevat esitykset

Talousarviovuonna 2021 henkilöstölisäyksiin on suhtauduttava pidättyvästi.

2.4 Menokehykset

Vuosikatteen tulee kattaa suunnitelman mukaiset poistot ja lainanlyhennykset.

Investointitaso määräytyy vuosikatteen perusteella. Kunnan vuosille 2021 - 2023 vahvistamasta investointiohjelmasta pidetään kiinni ja uudet investoinnit tuodaan talousarvioon talous-suunnitelman kautta.

Vuoden 2021 talousarvio laaditaan siten, että käyttötalouden toimintakate on kolme prosenttia parempi vuoteen 2020 verrattuna.

Toimintakate on toimintatulojen ja toimintamenojen erotus, joka ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuoden 2020 alkuperäisen talousarvion toimintakate oli noin -59,6 milj. euroa, toimintakatteen 2021 tulisi olla siis enintään noin -57,9 milj. euroa.

2.5 Talousarviomuutokset

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto. Jos hallintokunnalla on talousarviovuoden aikana tarvetta tehdä muutoksia valtuustotasontalousarvion määrärahoihinsa, se tekee asiasta muutosesityksen välittömästi, kun muutostarve ilmenee.

2.6 Suunnitelmaesityksen toimittaminen

Edellä mainitut suunnitelmaesityksen tekstiosiot tulee tallettaa annetussa määräajassa 30.9.2020 mennessä Targetor ohjelmaan sekä euromääräiset esitykset Intime -taloudensuunnitteluohjelmaan.

Lisätiedot:

Talous- ja hallintojohtaja Bella Ahto	puh. 044 431 2530
Talusasiantuntija Minna Lepikkö	puh. 044 431 2691

Talouden vuosikello 2020 - 2021

